

СЫЙ БЕРИУ

Жигитле кетселе да, аланы атлары уа ёмюрледе жашайдыла

Хорламны 70-жыллыгыны алдында Къашхатауда Улуу Ата журт урушуну жылларында былайда болган къазуатда жоюлган аскерчилени къабырларында стела ачылганды.

Кавказны къоруулаган жигитлеге хурмет эгерге КъМР-ни Правительствоосуну башчысы Мусукланы Алий, Парламентни депутатлары, району оночулары, жамуат да аслам келген эдиле. Къууан ишлеге Улуу Ата журт урушуну ветераны Улбашланы Чокканы жашы Хусей да къа-тышханды.

Митингни ача, Къашхатауну администрациясны башчысы Уналаны Азрет черекчилени атындан республиканы оночуларына мемориалны ишлетуе этилген болушукъ ючюн ыразылыгын айтханды. «Бу эсгерте ёленилеге угъай, саулагъа керекди. Биз, келер тёлю да ол къанлы урушуну азбизде ёмюрлеге сакъларгъа борчулбуз», - дегенди ол.

Премьер-министр Мусукланы Алий, жыйылгъанланы Улуу Хорламны байрамы бла алгъышлай, былайда совет аскерчиле этген батырлыкны ошонден айтханды. Ол къашхатаучуларга республиканы эркинлиги ючюн жан бергенлени ёлюкерины асырагъанлары, аларга хурмет этгенлери ючюн ыразылыгын билдиргенди.

Алайда дагъызда Черек районну башчысы Муртазланы Борис, мемориалны ишлетуею башламчысы, Улуу Ата журт урушуну, урунууну, Саутланган кючлени ветеранларыны Къашхатауда советини

Кертисин айтханда, бу къууанчы, аны бла бирге уа шургулу ишни районда жашагъанла кеп жылланы сакъларгъандыла. 1942 жылда октябрде Къашхатаугъа кирген жерде тигерчиле бла къанлы сер-мешде Къабарты-Малкъарны къоруулаган 37-чи аскерни экинчи дивизиясыны 875-чи полкуну аскерчилери къырылган эдиле - битую да бирге 300-ге жууукъ

Арт жыллада уа черекни суулары жагъаны талап, оба ачылып къалыр чеге окъуна жетген эди. Аскерчилерибизни жангыдан басдырырга кереклисини къайгысын этип, республиканы оночуларына тилеп турганбыз. Эки жыл мындан алгъа, аланы сюеклерини башха жерге кёчюроп, жангыдан асырагъан эдик.

Улуу Хорламны 70-жыллыгына уа аланы хурметине эсгерте ачаргъа оноу этилген эди да, арт кезиуде аны бла кюешин тургъабыз. Аны къурулушуна республикалы бюджетден 5,6 миллион сом берилгенди, 116 минг сомну уа шахар кеси къошханды, - дегенди бизге Къашхатау шахарны таматасы Уналаны Азрет.

Бу эсгертемени ачылууна баш къошумчу-лукъну уа тарыхчы, Улуу Ата журт урушуну, урунууну ветеранларыны Къашхатауда советини башчысы Уналаны Виктор этгенди. Ол алгъаракъларда, Подольскда Къоруулау министерствону архивинде болуп, бу жерледе сермешген аскерчилени атларын-тукумуларын излеп, бюгонюкюде 270 адамны аты тохташдырылганды.

Тинтмуледен ачыкъланганыча, бу къарындаш къабарда 17 миллини келечилери асыралыгъдыла, аланы арасында азербайджанлыла, грузинлиле, къазакъларла, къырргызлыла, узбеклиле, украинлыла да бардыла. Ол кюн бу къабырны осоне Мамаев кургандан эмда Эльхотова бойиклиден келтирилген топуракъ себегини да ол къанлы урушда совет къыралны кеп миллетли халкъы хорлагъаныны белгиси болганды.

Бу мемориал а энди къашхатауналыни солуу жерлерине айланаргынына сёз да жокъуд. Аны тёгеринде плитка, шитникле, кече жарытырча чыракъла да салынгандыла. Уналаны Азретни айтханына кара, бу кюнде уа алайда Азретни кичиле да орна-тылдыкъдыла.

ТИКАЛАНЫ ФАТИМА.

Парламент

Таза жорекден алгъышлаула, акъыллы насийхат сёзле, саузгъала

Улуу Ата журт урушда Хорламны 70-жыллыгыны байрамны алдында КъМР-ни Парламентинде Россияни 14 жыллары толгъан граждандарына къууанчы халда паспортларын беруу болганды. Анга аталган жыйылгъа республиканы шахарларында бла элдеринден билим алууда, спортда, чыгармачылыкта айырмалы, регион, Битуюросей эм халкъла аралы конкурсаны бла турирленеу дауретлары чакъларылгандыла - битую да бирге 26 жаш бла къыз.

Ала жашууларында бек магъан-лы документни КъМР-ни Парламентини Председатели Татьяна Егорованы къолундан алгъандыла. Ол а паспортла Хорламны Кюнонюо алдында берилген артыкъда магъаналы болгъанын чертегенди.

- Бюгон сиз деменгиле къыр-алыбызны толукъ эркинликке инсанлары боласыз. Ол а сабийлик бошалгъаныны, сиз энди кескиго да оноу эте билерге кереклисини белгисиди. Кыралыны кертти граждандыны уа, жаланда кесини конституциялы эркинликери бла хайырлангъа къалмай, жууаллыкъланы ан-галыдан, къыралыны, жамуат-аты, жууукъларыны алдында борчу болгъанын сезген, Ата журтубузуну айнытугъа, аны къолайлыгын, ырахатлыгын ишлеучуларга къолундан келгени этген адамды. Сиз алкъа жаш адамла сезгиз да, бюгонюкюде 270 адамны аты тохташдырылганды.

Тинтмуледен ачыкъланганыча, бу къарындаш къабарда 17 миллини келечилери асыралыгъдыла, аланы арасында азербайджанлыла, грузинлиле, къазакъларла, къырргызлыла, узбеклиле, украинлыла да бардыла. Ол кюн бу къабырны осоне Мамаев кургандан эмда Эльхотова бойиклиден келтирилген топуракъ себегини да ол къанлы урушда совет къыралны кеп миллетли халкъы хорлагъаныны белгиси болганды.

Бу мемориал а энди къашхатауналыни солуу жерлерине айланаргынына сёз да жокъуд. Аны тёгеринде плитка, шитникле, кече жарытырча чыракъла да салынгандыла. Уналаны Азретни айтханына кара, бу кюнде уа алайда Азретни кичиле да орна-тылдыкъдыла.

Бюгонюкюде уа сизни баш борчугъуз - окуръгъады. Терен

жюриотгоз, - дегенди Татьяна Борисовна.

РФ-ни жаш граждандарын тю-бешину сыйлы къонагъы - Улуу Ата журт урушуну ветераны Игорь Нелевин да - алгъышлагъаны. Залда жыйылгъанла уа, ёрге туруп, анга хурмет этгендиле.

- Россияни граждандыны деген сыйлы атыны жюриотгоге тийишли болгъаныгъа бла алгъышлайла. Сиз къыралыбызны кепир кюно болгъаныгъызыны унутмагъыз. Окъууда, жашауда да жетишимле тежейме. Тамата тёлюге кертчиле къалгъыз, - дегенди Игорь Петрович, жаш-лагъа бла къызлагъа паспортла-рын бере.

Тюбешуеу КъМР-ни Парламентини спикерини орунбасары Жанатайланы Салим, Кутуларга, граждандар обществону институ-тларын айнатуу, асламлы информация органна жаны бла комитетни башчысы Борис Паштов, РФ-ни Миграция службасыны КъМР-де Управлениясыны таматасыны экинчиси - паспорт регистрация ишни тамаллау жаны бла бюмо-но башчысы Гебузаланы Алий да къатышхандыла.

Ол кюн паспортла алгъан жашлагъа бла къызлагъа эзде къаллыкъ саузгъала - РФ-ни Конституциясы эмда «Во благо России» деген китап, «Биз Россияни граждандарыбыз» деген акция-гъа къошулгъанларыны осонден сертификат эм георгиевский лента токъточка ла берилгендиле.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

башчысы Уналаны Виктор, Ашумгерни орта школуну директору Людмила Бад-зева да сёлежгендиле.

Митингден сора жыйылгъанла ол къаты сермешде жоюлгъанланы, бир минут шох туруп, эсгергендиле эмда мемориалгъа голле салгъандыла. РФ-ни ФСБ-сыны КъМР-де Управлениясыны чекчилери уа къазуатда елген аскерчиле сапект бергендиле, районуо школчу-лары аланы хурметине кёкге акъ шарла жиберегендиле.

адам. Ол койсоз конлени эсперинде тухтанла айтхандыла, Гелпегежден башлан Къашхатаугъа кирген жерге дери ёзен адам ёлюкледен толуды.

Уруш жыллада элде хазна эр киши болмагъанды. Аны ючюн акъсакъларла, тишируула, сабийле, совет аскерчилени ёлюклерин жыйып, барысын да бирге Черек сууну жагъасында басдыргъандыла. «Алай андан сора тауула, кёчюролоп, 13 жылны Азияда турдула. Ол кезиуде къабыргъа адам да къырамагъанды.

МИТИНГ

Эсгертемеге голле салгъандыла, музей ачхандыла

Улуу Хорламны байрамыны алдында Нальчикде миллионны эскеринде право нисамны сакъларгъа органлада къуллукъ эте тургъанлай Улуу Ата журт урушха кетип, анга жоюлгъанланы эсгергендиле. Анга аталган митингге ич ишле орган-ланы, кюч структураланы къуллукъчулары бла бирге урушуну эмда тылыны ветеранлары да къатышхандыла.

Аны КъМР-де ич ишлене министри Игорь Ромашкин ачханды. Ол Улуу Хорламны 70-жыллыгы битую къыралада да сыйлы байрам болгъанын чертегенди. «Биз къазуатны жылларында аскерчилерибизни жигитликери бла ёх-темленебиз, жарык кюнге жетмегенлеге, бизге мамыр жашуну сакълар ючюн жала-раны бергенлеге баш урубиз», дегенди ол.

Жыйылгъанла къазуатда жоюлгъанланы, бир минут шох туруп, эсгергендиле. Ол кюн Хорламны битуюнуну тарых-да магъанасыны осонден ич ишле органланы ветеранларыны советини башчысы Борис Думаев, КъМР-де МВД-ны Жамуат советини таматасы Балерий Балкизов, Улуу Ата

журт урушуну эмда ич ишле органланы ветераны, отставкадагы полковник Сергей Марченко да сёлежгендиле. Урушда ёлген милициячылары хурметине эсгертеме голле салынгандыла.

Ол кюн митингге келгенле КъМР-де МВД-ны музейини ачылууна да къатышхандыла. Анда уа ич ишле органланы тарыхчы, аны бюгонюкю жашууна аталган экспонатла салындыла.

- Бу иш полициячыларга бек магъаналыды, - дегенди ич ишле министри орунбасары Казбек Татыев - Музей право нисамны сакъларуу къурагъан-ланы эзде тутаргъа себеплик этерикди».

Къууанчы ишле ингриде «Грушевца роца» санаторийде «Фронтовики, наденые орде-на!» деген байрам концерт бла бошалгандыла.

Бизни корр.

Акция

Ариу сезимле туудура

Улуу Хорламны 70-жыллыгыны белгилеу бла байламлы Хорламны Байрагъаныны копиясы Элбрус районуо билим беруу учреждениелеринде да болганды.

Анга жораланып, тарыхха, туугъан журтка оийвиллик, къурулу сезимле бла байрам-ликкейла бардырылгандыла. Бу байракъны хар инсаннига да магъаналылыгын устала, окъучула да жюректери бла сезгендиле. Совет халкъны жигитлигини, батырлыгыны юсюнден дерсле уа, ёсе келген тёлелени эсперинде къала, аланы огурулу ишлеге келлен-диргенлей турлукъдыла.

Анатолий ТЕМИРОВ.

ЭЛ МЮЛК

Терек бахчачылыгыгъа - танг себеплик

Къабарты-Малкъарда терек бахчачылыгыны айнытыр-гъа федерал бюджетден 393 миллион сом субсидия халда жиберилдикди. Жерчилликде урунганла эчкени кёбете, нанкъыла, жюзюмле ёсдюроуе, эски терек бахчаланы кетериге къоратырыкъдыла, деп билдирдиле КъМР-ни Эл мюк министрствосуну пресс-службасында.

Быйыл Къабарты - Малкъарда эл мюкюни айнатууну програм-масыны чеклеринде минг гектар жерде терек бахчала, 1,15 минг сом болуукъду. Отуз-жыллыкъ тереклени кетериге бир гектар жерге къырал 18, 190

къолгъа алгъанлагъа къырал бир гектаргъа къоратхан ахчаларына 48,3 минг сом, республика да 4,83 минг сом берликдиле. Терк айнатхан терек бахчаны орнатар ючюн, бир гектар жерге 1,15 минг сом болуукъду. Федерал бюджетден 210 эр республика да кесинден 21 минг сом тёлерикди.

Терк айнатхан терек бахчала, нанкъы эм жемши тирлик берип башлагъанычы, аларга этилген къоранчлагъа да субсидия ахчадан тёлвенеди. Ол бир гектар жерге къыралдан 11,5 минг эр республиканы бюджетинден да 1,15 минг сом болуукъду. Отуз-жыллыкъ тереклени кетериге бир гектар жерге къырал 18, 190

эм республика да 1,819 минг сом субсидия тёлерикди. Бир гектар жерге жюзюм са-лыр ючюн къоратхан ахчагъа къырал 50 минг эр республика да кесини бюджетинден 5 минг сом къошадыла. Жюзюмлеге къарар ючюн бир гектаргъа федерал бюджетден 20 минг эр республикадан да 2 минг сом берликдиле.

Жюзюм битимлени орнат-ханларындан сора экинчи жыл чыгыныла жарашдырырга керек болды. Анга да бир гектар жер ючюн къыралдан 20 минг, ре-спубликаны бюджетинден да 2 минг сом тёлвенеди. КУРДАНЛАНЫ СЮЛЕМЕН.

Хорлапмы жуукылашдырганыла

Эмгюр тасхачы, фахмулу педагог, асыллы адам

Бар эри Чегем аууунда Думала деп бир гитче элик, кысыр кыяланы орталарында, кышала учан бийликте. Жокчу эди ол, гунг илгенде жер башында. Ата уа кызында, улуулукта. Тауу халк жашаган кыяларда эден кетерик тойлоодо. Улуу революционер Гемулан Аю да ма анда тууганды. Бююн мен кадары айтаң, Кызыл Аскери командир Мызылы Адрай да думалачы эди.

Алань автору бек тюз аныгылаңдан дуруш кимлеге керек болганын. Бош адамла бир бирлерин кырадыла, кызауаты башламчылары уа байлыкка эскериле. Адрай кеси замананга кере Тауу халк жашаган кыяларда эден кетерик тойлоодо. Улуу революционер Гемулан Аю да ма анда тууганды. Бююн мен кадары айтаң, Кызыл Аскери командир Мызылы Адрай да думалачы эди.

Адамилли, окуулу эди. Пятигорске окуганыны белги орус тилине да иги билгенди. Школада сөйлөмөгө дөрсө бергенди. Алай, не медей мейер жашуу уагыга бармады. Отуу тогузууну жылда башланган Экинчи дуня урушу өртөнө 1941 жылда Совет Союзун жерине жетди. Битеу халк кеторолдо Тууган журтубузу кырууларга. Кеси ырызлыгы бля ол да аскерге кетди, адетенча,

ышанган эдиле. Разведка не заманда да кыркуулу ишди, андан сау кыйтырга артык улуушканылык жокчу. Болсада этилмеги кызыгы уа жарамды. Командир кесин кызууи кыйын, кыркуулу жолга чыгарга кызыр эди. Сөзсөз, гитерчиле сынаулу, Европа кыярылда сөрмөлөгө кыатыша келген аскерчиле эдиле. Ол себедан аладан «Тил агган тынч тойло эди. Ол а керек эди. Кече кызыгысында эки жанындан да тасачыла бөтөндө төбөшп кылаңдычыла. Немисиле да бизнилерин жанына келе болгандыла.

Сурагдан кыарганы бар аруу жашы Мызылы Адрайды. Мени атын аштыте турганына, кеси да көп керектенме.

Адрай жашлары бля.

Кыялына кертичи болурга ант эди. Офицер куруланы лейтенант чыны бля бошап, ол 151-чи жау аскер дивизиясына келди.

Гитерчи аскерле 1942 жылда Шимал Кавказга кирген эдиле. Мазы улу кылулук этген дивизия Моздокку тебен кыярында орнады. Германияла, алга келулерин тохтапты, нек эсе да, таууларын чыгармайдыла. Комда биле эди ол шаштык уагыга бармакчылары. Аны себепти уа ашыгырга керек эди. Мыкнай разведка бардырыга, гитерчиле аслам кююри кыалайда орналганыла токташдырырга.

Аны бля терен шаштырейимги болмагыны анди жарыйсам. Кызы Роза келтирген бу сураты мындан 20-30 жаш алгы кырым, сөз очкон, атысы суз заманда. Мазы улуу кюсөндө повесть жазарга да болук эди. Жарсыга, бююннегө дери да билмегеме ол кыялай адам болганын. Бейпайланы Мугалинды эшиттене урушан бир саньы кысок кыялган соддат назмула жазганын. Сейир этдим. «Кызауатда» деген назмунда былай тизгине бардыла:

Душман бля уруш бара: Кимге - бляки, кимге - жарга: Бирде байлык, сыйлык ала. Бирле уа - жашларын сала. Мени анылауна кере, бу тизгине деген филососфия барды.

Анча сора да, Адрай көп кюсөс сөрмөшлөгө кытышанды. Бир жол Новоеркаск шахарны кытында немисиле Мазы улу ротадын кырушууга алгандыла. Ол кыялын болумга тоюнгенди, абсырап кылуучуландан тойло эди. Аны башчылыгы бля рота төп-төгеректен кырууланууга токтаганды. Кызыу дөмөшчө эки жанындан да көп адам кыраганды. Мазы улу аскерчилери, жарсыуга, кырушудан бары да чакырмагандыла. Командир кеси да аур жаралы болганды. Бир бутун кесип кетергенди хирурга. Житкер аскерчи болганы кызык, Адрай ашы да адам эди. Башында эгерме аны таньмаганымы. Журналист Жанкылан Мажитини аскерилерден сююп келтирме. Ол Туркестанда сабий ююде эди. Бир жол аланы хаммагга элтпенди, бир гитче отуукка стола олтуруп, бир киши не эгт эсе да жаз болганды. Ол жашкыгыга тынган адамча көрөгөннөн. Тюрпөл кыраганды да, сейир-тамаша этгенди. Кыагыт жаза турган киши Мызылы Адрай болганды. Мажит, чабын, аны алында токтаганды. Ол, бир

Ити уругу кыи ти толук да береме Адрай жыны Далматны ююсөндөн көп аруу сөз эшиткенди. Ол терен биллими, не затдан да кент анылау болган инженер эди. Эс халкыны чынты патриот. Дунинда замансыз кетени, жанет ахулу болупчу! Сайбери бары да окулуу булурларын бек сюйгөндү Адрай. Зайнаф, Далхат, Роза, Нияз, Лииза, Зариф, Кыаншубий бийик билим алганды эдиле. Роза Лииза Кыаншубийде бусызга аладан саулары, узак мюроло болупчу! Ююрде бек кичи шөндө Тюркеде жашаган Кыаншубийди. Аты халкыгыга беллими. Кесим да көп аруу сөз эшиттене аны ююсөндөн. Жазуучу, алмиди. Пушкинин «Евгений Онегин» тюрк тилге көчүргөндү. Малкяр поэзияны антологиясын тюрк тилде чыгарганды. Кыясыны «Жаралаш» деген жыйнагында да. Жер жоксөндө торк тили миллетте жус миллион адам болдыла деген тергеу тюз эсе, Мызылы Адрайны жашы Кыаншубий дунияда малкярлыла деп да кыла болганын дунияга беллиги этгенди.

МОСКВАДА ПАРАДХА КЪАТЫШХАНЛА «Кремльни аллы бля баргъан кезище кыаллай жууаплы жумушну маманлаганыбызга туююннгемле»

Москваны тиросинде Балашиа шахарда Дворжицкий аты аныганды. 1386 аскер бөлүмдө кылулук этген Гайылань Владимирни (Камилыни) жашы Руслан «За участие в военном параде в ознаменование 70-летия Победы в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.» деген майдал бля саугаланганды. Улуу Хорлапмы кюсөндө тауу жаша кыялы аскерчиле бля бирге. Кызыл майданга парадха кытышып, махтауа тийиши болганды. «Бу майдан а энди ююче жерни алынды. Ол юмөрлөгө сакталырыкты», - дейди Руслан бизни бля ушактады.

Бу тарых магнаныла парадха кытышырык аскерчиле сайпу не заманда да кыаты болганды. «Ол сайда бизге психологала бля да сөлөшөгө тошгонди. Андан сора, бсомобозда да кыаргандыла. Хар аскерчиле да кыаруучу хазырыгына, кылулук этген жеринде кесин кыялай көргөзгөннө да энци эс бургандыла. Не бекүрдулугу барды, нөгерлерини арасында парадха Москавга баргыга сюйгөнө бек кен эдиле, алай сайланды барысы да етпалмагандыла», - дейди жаш.

«Мен гитчелигимден окуяна аскерчи болурга итиннгемле»

Кутузовну орденини 2-чи даражасы бля саугаланганын 217-чи гвардиячы парашотисант полкуну орденине кыялы командир Паашаны Хазретни жашы Тимур Москвада аскер парадха кытышканды. «Анга эм игилени, кылулук этюде жетишимле болдурганьаны сайлагандыла. Насыпха, мен да аланы тизгинлеринде эдим», - дейди ол.

Быйыл, кертиси бля да, парад бютюнда кырылуулу, низамлы, сейир болганды. Битеу Россейден, тыш кыярыладан да кыонакчалы, ветеранланы алларында барганын а бютюнда жууаплы. «Биринчи жаруула инигиде бардыргандыла. Аланы кезиунде иги да анылай болмаз эдим бу парадга. - Алай 9-уч майда нөгерлерим бля бир тизгинде Кремльни аллы бля өтгөннөм, биз кыялай магнаныла жумушну толтурганыбызга тошонгөннөм. 119 кюнню ичинде жаруула этип, кюч-кыарууму тас этген да болуп эдим. Алай байрам кюн а ала барысы да унутулгандыла. Бютюнда ол кюсөз кызауатдан сау кыялган ветеранланы аллары бля барганында, ехтелимни өзөгөннөм, милетини алында жууаплыкны анылаганында».

Сол жанындагы Паашаны Тимур.

Сол жанындагы Паашаны Тимур.

Сол жанындагы Паашаны Тимур.

Хурметлеу

Патриотлуккыну туура дерслери

Улуу Хорлапмы байрамдын белгилерден бир кюн алгга нальчиликке шахарны Стрелка тийресинде 115-чи атты дивизияны хурметине ишланган эсертмеге голле салгандыла. Бу ишге РФ-ни Ии ишлерини министерствосуну Краснодар крайда университетини усталкыкыны бөдоргөн институтун Шимал-Кавказ филиалда ошолгонди. Наямкнде 18-чи, 31-чи эмда 24-чю номерли орта школадан кызычыкыла бля жашкычыла, шахар администрацияны келечилери да көп санда кытышкан эдиле.

Аны алында майданга хар кимден да алгга автордорго колледждин студентлери келген эдиле. Ала, кыялында «Единая Россия» политика партияны байракчалары туруп, «День Победы» деген белгиле жыны айткандыла, бир минуту шош сюепил, эсертмеге голле салгандыла.

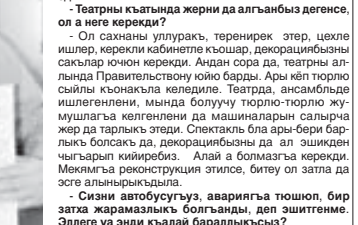
Андан сора Нальчик шахарны администрациясыны башчысы ошунбасары Владимир Назранов сөшшөгөнди. Ол Улуу Ата журт урушуну жылларында Ростов областыны Улуу Мартыновка районда кыаты сөрмөшлө барганыларын, аланы кезуилеринде бизни жерлершерибиз 115-чи атты дивизияны кылууну мунда жигитли, батырлык да эткендери, Сталинградха немисли фашист аскерине жибермез ючюн Салск кыумлада аланы кыялыри жан бергенлерин эгесе салганды.

Акшыкылап

Энди Малкяр театры труппасы межамына иеди

Кыуиланы Кыясын атлы Малкяр драма театр алгынны политросветни межамда хаух тура эди. Бу кюнде уа ол анга иельге берилгине шагыатык этген кыатылагы кыол салынганды. Ол кыуанчы хабарны эшитенибизде, биз мажхемени директору, КМР-ни культуросыны сайлы кылулукчусу Жонгорланы Мажитте төбөн, аны ююсөндөн толурок хабар айтырын тилегенибиз.

Анга да кыарамы, жыйырма беш жылы ичинде бир межамда ишлеп келебиз. «Балкырия» аты айтылган, махтаулу труппа коллективди. Биз кырандылабыз, аны себепти алгга мындан чыгыш кетигиз дерте беймиз жетерик тойлоодо, айтырчы да тойлобоз. Аны хар жетишимле жерден кыуандыбыз, мындан ары да аны тепсеуорлуну туткан ишлеринде айырмалы булурларын сюебиз. Кыялай бир керек эсе да, алай бир хайырланганы, турсунала.

Мажит, сен бу межамны театры иелигине алыр ючюн көп кюсөргөнниги билеме, мурагына кыялай бля жетелдери?

Мажит, сен бу межамны театры иелигине алыр ючюн көп кюсөргөнниги билеме, мурагына кыялай бля жетелдери?

«Хай, ол алайды, көплене алпарына барганыма, жюргөнгөм. 2017 жылда биз аны 80-жыллык юбелени белгилегере деп турубыз. Бек алгга уа театры кемжылан тап халга келтиргере керекди. Алай этери алында уа аны иеси да болурга тийишини. Сау болуп республиканы Башкысы Курьян Кокос, ююно башын, терелерини да алындыргыгы тынш тап халга келтиргере себеплик этгенди, ол ишле кыялай барганыларына да кеси көз-кыулак болганылай турганды.

«Сезисиз билгенликпен, бу театрга жарууле меким тойлоодо, көп зат ага келишкенди. Топсуулай жангыртыгы керекди. Аны бля байланы республиканы Правительствоу Президетали Мусукланы Алийти аты бля да бля сымала жазып, барганды да этип, болумну ююсөндөн айтканында, ол угай дөмөгөнди. Алай бля межам театры энчилигине берилгенди, аны бля бирге уа кытындагы жер да. Энди Нальчикде Балкарская орманда 2-чи номерли юк Кыуиланы Кыясын атлы Малкяр драма театрынкыды. Бу ачы ишге республиканы культура эмда кыруулу министрлери Мухадин Кумахов бля Анзор Тутуков да ююштерини кыюшкандыла. Мен алгга да ырызлыгыма билдиргере сюебим.

«Ары дери уа сиз мында кыялайлык бля турганын?»

«Реконструкция барганын заманда уа сиз кыядай туркусуз?»

«1991 жылда театр, «Балкырия» фольклор-этнография ансамбль да бери көчгөннөрдө, аланы магнаталарыны кыюларына «Болмакыла халда туурга хар эркилик бериледи» деп жазылган кыагытын туттурганды эдиле. Жыйырма беш жылы ичинде биз ма ол турганын».

«Музыкалы театр жангыртыла туруп, аны коллективлери, оркестри, жырчылары да бизде кенингенди, спектакльдерин да көргөзтөткенди. Мында жаш кыаруучуну театры да турганды. Кысыкхасы, бизни театры эшиклери кимге да не заманда да ачык эдиле. Бизде реконструкция баштанды да, ала бизни тыншында кыюмалада деп ишанабыз».

«Быйын а фестивалыга, гастролыга барып плагныгы бармыды?»

«Башкырияны Уфа шахарында бардырылык фестивалыга кытыштыргыга деп турубыз. Андан сора Кырымга да барлыкбыз. Кыяры кыясы пьесаны элтиргичи алыкча тону белгиле тойлоодо.

«Сезисоз, битеу миллетте да магнаныла иш болганды. Мындан ары да алай кыуанчыны шартка көп болсуна! Алыгызыга улуу мурага сактайдыла, ала да тосуна! Ушакте этере заман тапканын кючю да сау бол. Мажит»

«Сен да сау бол. Битеу айтылган алгышыла кыялай болуна!»

«Балкырия» бля кыялай болушу?»

«Баша айтканынча, ол соруну көплегө бергенбиз. Бизни ишчи ансамбль бля чырта келишпейди. Аланы оркестрлери, тепсеуорлери, репетициялары улуу тауула, даурула бля өтөрлө. Бизни артистлеге ашуушук керекди, артыкыда ала пьесаны окуганын, репетицияла бардырганын кезуилере».

ХОПАЛАНЬ Марзип. Сураты автор алганды.

ХОПАЛАНЬ Марзип. Сураты автор алганды.

ХОПАЛАНЬ Марзип. Сураты автор алганды.

ХОПАЛАНЬ Марзип. Сураты автор алганды.

КЕРМЮЧЛЕ

Батырлыкка бла жигерликке келгендерге плакатла

Хорламы 70-жылдыгына атап, КМР-ни Миллет музейинде Улуу Ата журт урунда Нальчикке басмаланган агитплакатлары кертюмчө ачылган. Проект республиканын Күлтура министрствосуна башамчылыгы бла кыралган.

ни, Шимал Кавказны издательстволарында чыккан сурат сакланды. Мында эм кыялматыгына у Нальчикке басмага урун-ганына сайнады. Ала КМР-ни газет издательствосунда агит плакат (жоз экзюмплр) чыгарылган. Аланы автору у СССР-ни Художниклери союзуну члени Александр Догвалг болганды.

эки ишн сауга элп бергенди. Бу плакатта тарыхыйны ангылалга, унутмазга себедиле. Бюло бюлонно кюнде да, кыраларын тас этмей. Ата журтувуну сюереге, ага кылулгк этерге, нызамлыкка чакырады.

Сасыч этчикте, жыйрма бла жети миллион жигит асерчи жоолганды уруш улуктады. Бу тарих бизни кеп затка борналды, - дегени култура министр Мухадим Кумахов. Ызы бла ол битеу Россиеде юч жоз экзюмплр бла хазырланган Улуу Ата журт урушун орденлери бла майдаларына макетлери жыймдгын республиканын Батырлыкка чыгарылганына бла КМР-ни Урушуну, урунуну, сауланган кючлени эм нызамлык саклау органдары ветеранларыны союзуну саугаланарыгын билдиргенди.

Култура арада ол магыналы суратла бла бирге кыралуу А. Сундукюну, С. Коваленкюну, А. Покупитыйны, В. Вельскийни бу темага жаралп жазган живопись ишлери кертюрге боллукду. Музейни башха залында у Улуу Ата журт урушка кыатышкан атлары айтылган жигит жершерибизни жашаларын байлаган кыяматты экспонатта, саугалары бла майдалары да сыйлы жерлени алдыла.

Кертюмчө чегинде сабийликлери кызауатны жылларына тошгон республикада белгиле хилим-биолог Галина Гормакова, КМР-ни сыйлы устасы Геннадий Комаров эм башкада да жыйлганалга ол кезилеу бла байланы сейир эсерулерини эшитиргенди.

Ызы бла абадана Кыбарты-Малкыар Республиканын Башчысы Юрий Кокова да бу жаны бла иште дайым да кыайгырулугу ючюн буюу маекерсююну таматасыны култургунда ишлепн кезионуе отуран атык эчки суратын хазырлаганды. 1963 жылда у аны юй бичмеси КМР-ни Краевед музейини фондуна эрини отуз

Белгилесича, уруш жылдада искусствону бу тюрлюсю адамланы келгендерде, тууган жерге кертюмчө чакырылду. Жамауат арасында куужу болупманы ачыкылап, аланы кырууда улуу магыналы тутханды. Култура араны кыбартыларында биз кертген плакатла, 1945 жылны Хорламына, жетерге себеп болла, кызауат атыккан адамлага жарык умултарыны юзмөзгө болушанды.

Кызауатны заманында ол кеп кий ишлепгени. Сөз ючюн, 1941 жылны жай айларына окуяга ол басмага жыйрма бла төрт агитплакат бла юч листовка хазырлаганды. Художник Донбаскода тууганды. 1943 жылда ол, Нальчикке келчюп, мында жыл чаклы бир турганды. Александр Михайлович бизни килеп - газет издательствобую маекерсююну таматасыны култургунда ишлепн кезионуе отуран атык эчки суратын хазырлаганды. 1963 жылда у аны юй бичмеси КМР-ни Краевед музейини фондуна эрини отуз

Аланы суратларында - кызауатны кертюмчө

Суратлау искусстволаны А. Л. Ткаченко атлы музейинде ачылган кертюмчө республикада кызауатда болган художниклери ишлери кертюмчө суратланды. Аланды уруш жерлеринде кертюмчө суратланды.

дость и горе» - была жалаңда бир кесогидиле кертюмчө суратланы. Аланы санында кыарт тиширюу, жашиндан келген кыагыланы чыгарып, саягышка кетиг турганы, таурда кыарны жарып барганы асерчиле, чекки белгилени саклаганы жаш - бу ишлере мамыр жашуу кертюмчө эсе да, аны бизге келтиргенини ас-ламасы урушда жоолганды, сау кыайнага да эчки кеп кыялгананды.

Ма ол төлөпони араларында байламлыкны

журт уруш бирикдиргенди. Михаил Ваннахы, Николай Трындакын, Анатолий Сундукюну ох-ла тюрлюкө ишлепгени суратлары эчки тарыхка бурлтгананды.

Любовь Астахова сөлөмчөди. Юсонден айтандыла сөлөмчөгени барысы да Аланы музейни директору Рита Алхотова ачып, сөзю култура министр Мухадим Кумаховка бергенди. Ол андагы суратланы авторлары нёргерлерин тас этген кыялай бушулуу иш болганы, сөйгөнлерибизди айтылган жерлерини тарыхта кыайлыкыны толугу саугангарын айтанды.

В. Кочерин «В пути».

Дагыда КМР-ни Парламентини депутатлары Борис Павлов бла Георгий Наводини, КМР-ни Художниклери таматасы Геннадий Тимирханов да сөлөмчөди. Суратлау искусстволаны музейини баш саклауучусу Моксаланы Владимир анга бу ишлени саклаганын сыйлы борчуну толтургуба тошгени бла өткөмчөгени билдиргенди. Ызы бла кесини Украинада болгуну юсонден назмусун окуяганды.

Кертюмчө кыонакыла да кеп эдиле. Аланы араларында Сталинград сөрмеште кыатышкан Любовь Астахова болганды. Ветеран, ол кезиню эсерип, бюлонно телюно бирликке, озын коюнуу унутмазга чакырганды.

Нальчик шахарны художестволу шюларында Улуу Хорламга аталганы эришуле кулралган эдиле. Ол ючюн аланы итотарын чыгарып, анда биринчи жерлени алганыга сауга эчки бергенди. Аланы санында Г. Пойтолыны Саида да бар эди. Жаш художниклени келерин кертюмчөгени ючюн аланы ата-аналары, усталары да ыгыс эткенди.

Байрамны ахырында у бигыч сөз таматалг берилгенди. Урушуну урушуну ветеранларыны юруну солистери жырла айтандыла. Суратлау искусстволаны музейини реставратору Иван Худобингге бла Любовь Астаховага жыйынганга бютонда жарык тастоганды.

ЖАНГОРЗАЛЛАНЫ Нажабат, САРАКУЛЛАНЫ Асият, Суратланы авторла алганды.

ПЕНСИЯЛА

Хар жылгга эчки кыараллыкды

2015 жылда Россияни пенсия системасында аслам торпөнуле ботгондыла. Ала борчул халда пенсия страховие этгенлени барысына да магыналдыла. Граждандаланы жуужук заманда не саклаганыны юсонден ушакшыны биз РФ-ни Пенсия фондурун Кыбарты-Малкыарда Бюлонно пенсияланы тошаштыруу эмга жандыган тергеу жаны бла отделини башчысы Токунеланы Елизавета бла бардырганыбыз.

Биринчи февральдан башлап страховой пенсияны 11,4 процентке кейбегенди. Сакыталагы. Ала Ата журт урушка кыатышхалга, ветеранлагга, концлагерлерде турганыла, черныбылчеге ай сайналы теленген ахчаны бичмеди да 5,5 процентке бөгөнди.

Бла аны алгырга сюе эсе, Фонда барырга эркинди. Ол ахчаны кыарлыкны болмаган фонды ышанган эсе, завеленисы бла анга барырга тиийишди.

Биринчи февральдан башлап страховой пенсияны 11,4 процентке кейбегенди. Сакыталагы. Ала Ата журт урушка кыатышхалга, ветеранлагга, концлагерлерде турганыла, черныбылчеге ай сайналы теленген ахчаны бичмеди да 5,5 процентке бөгөнди.

Биринчи февральдан башлап страховой пенсияны 11,4 процентке кейбегенди. Сакыталагы. Ала Ата журт урушка кыатышхалга, ветеранлагга, концлагерлерде турганыла, черныбылчеге ай сайналы теленген ахчаны бичмеди да 5,5 процентке бөгөнди.

Биринчи февральдан башлап страховой пенсияны 11,4 процентке кейбегенди. Сакыталагы. Ала Ата журт урушка кыатышхалга, ветеранлагга, концлагерлерде турганыла, черныбылчеге ай сайналы теленген ахчаны бичмеди да 5,5 процентке бөгөнди.

УЧРЕДИТЕЛЬ: КЫБАРТЫ-МАЛКЫАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал
РЕДАКЦИЯ: БЭШАЙЛАНЫ Муталип (баш редактору оубрасары)
ТЕКУЛАНЫ Хава (баш редактору оубрасары)
ТОКЫЛУЛАНЫ Борис (жууалы секретары)
САРАКУЛЛАНЫ Асият (култура бөлүмүнө таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА: Редактору приемный - 42-43-01. Баш редактору оубрасары - 42-38-21, 40-84-82. Жууалы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62, Корреспондент - 42-63-52. РЕДАКЦИЯНЫ Б.Е.НОМЕРИ: Жамауат-корреспондентка жазуу - 42-67-68, 42-24-02. Култура - 42-75-82. Социальный-экономика - 42-66-73, 40-59-18. Жанылыкка эм сөөт - 40-39-93, 42-66-71. Окуучуларга бла байламлыкка жоорулугу эм реслама - 42-37-94. Тилманчак - 47-31-28. Сурат алычуу - 42-68-72. Бухгалтерия - 42-30-87. Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Журналисттерге: Редакция авторла бла кыагыч жюртгөмбди. Клоп жазмалга респекти ушакшыны эм ала арткы кыайларымадыла. Газетте басылган материалга айтылган оомла редакцияны ому бла келтирмеште болушукта. Аланда айтылган хар зат эркин. Россия Федерацияны Басманы юсонден законуну тийишиндикке материалдары авторлары жазуушукта. Редакция автордан 400 жетиг тизгенди (машина бла жазмалган 5-6 бет) кетюп алмайды. Газет Басманы эм асламны информацийны эркинликчи курулууда жаны бла Кыбарты-Малкыар регион инспекцияда 1994 жылда 14-июньда регистрация этиленди. Регистрация номер - Н-0066. Индекс - 51532.

Кышымчулук Эсгеруию барыууну колонналарында

9-май кыралыбызны эм сыйлы, эм магыналы улугычеге да сюйюп саклаган байрамларынды. Ол жигитини, батырлыкны, кишиликни белгисиди. Анга жораланып республикада кеп кыуачтыны ишле болганды. Аланы бардырмеч кышымчулукуну «Эльбрусид» фонд да этгенди. 1 - 9-чу майда ол «Кырачан-малкыар халкыны

жашларыны бла кыялларыны 70 жигитликтери» деген проектини банды. Ол жигитини, батырлыкны, кишиликни белгисиди. Анга жораланып республикада кеп кыуачтыны ишле болганды. Аланы бардырмеч кышымчулукуну «Эльбрусид» фонд да этгенди. 1 - 9-чу майда ол «Кырачан-малкыар халкыны

жауун жауганына да кыарамай, эрттендикте ары келип, аланы алап, «Бломоско понкун» санында проспекте бла өткенди. Байрамга кыарарга келген шахарчыла, кыонакыла да, алага ыразылыклары билдире, кызыу кыарсала бла тобөгөнди.

ЖЕККЕЛАНЫ Асият, «Эльбрусид» фонду ишчиле.

Сабий кертюмчө, эшиткенди да унутмайды

Белгилесича, 1942 жылны октябрь айны ахырында тюр асер бирюккыла берилгенин, анны хатасында Кышкытату эчки тигерилеринде 37-чи армияны эчкини гвардиясыны стрелковий дивизиясыны кеп жигит жашлары жоолгандыла. Аланы тюз саы бюлонноке да белгилесиди. Анда не ишле болгандыраны, ол солдатла кылай сөрмөшгенини, аушханланы кылай асырагы-анларыны юсонден халарлайды Виктор бла Мария Котларовланы издательстволарында басмаланган «Имена ушедших - в памяти живых» деген китап.

Белгилесича, 1942 жылны октябрь айны ахырында тюр асер бирюккыла берилгенин, анны хатасында Кышкытату эчки тигерилеринде 37-чи армияны эчкини гвардиясыны стрелковий дивизиясыны кеп жигит жашлары жоолгандыла. Аланы тюз саы бюлонноке да белгилесиди. Анда не ишле болгандыраны, ол солдатла кылай сөрмөшгенини, аушханланы кылай асырагы-анларыны юсонден халарлайды Виктор бла Мария Котларовланы издательстволарында басмаланган «Имена ушедших - в памяти живых» деген китап.

Белгилесича, 1942 жылны октябрь айны ахырында тюр асер бирюккыла берилгенин, анны хатасында Кышкытату эчки тигерилеринде 37-чи армияны эчкини гвардиясыны стрелковий дивизиясыны кеп жигит жашлары жоолгандыла. Аланы тюз саы бюлонноке да белгилесиди. Анда не ишле болгандыраны, ол солдатла кылай сөрмөшгенини, аушханланы кылай асырагы-анларыны юсонден халарлайды Виктор бла Мария Котларовланы издательстволарында басмаланган «Имена ушедших - в памяти живых» деген китап.

БАСМА Улуу кыайын кыратылып жарашдырылган чыгарма

Белгилесича, 1942 жылны октябрь айны ахырында тюр асер бирюккыла берилгенин, анны хатасында Кышкытату эчки тигерилеринде 37-чи армияны эчкини гвардиясыны стрелковий дивизиясыны кеп жигит жашлары жоолгандыла. Аланы тюз саы бюлонноке да белгилесиди. Анда не ишле болгандыраны, ол солдатла кылай сөрмөшгенини, аушханланы кылай асырагы-анларыны юсонден халарлайды Виктор бла Мария Котларовланы издательстволарында басмаланган «Имена ушедших - в памяти живых» деген китап.

Имена ушедших в память живых. Виктор Котларов.

КМР-ни Басма эмда асламны коммуникацияла жаны бла кырал комитети, КМР-ни жазуучулары бла журналистерини союзлары, «Заман», «Кабардино-Балкарская правда», «Адыгь посыл», «Советская молодежь», «Горняк» республикалы газетлени, «Минг-Тан», «Ошхаммаж», «Литературна Кабардино-Балкария», «Нюр», «Нур» журналлары редакциялары «Заман» газетни баш редактору оубрасары БЕППАЙЛАНЫ Азюну жаны Муталиге тууган эчки КЫЛУЙЛАНЫ Нюржан өлгени бла байламлы, бушуу этип, кыагыс эс береди.

«Заман» газетини редакциясыны коллективте газетини баш редактору оубрасары БЕППАЙЛАНЫ Азюну жаны Муталиге тууган эчки КЫЛУЙЛАНЫ Нюржан өлгени бла байламлы, бушуу этип, кыагыс эс береди. Редакциянын эмгулетини адреси: 360000, Нальчик шахар, Ленин аты проспекте 5. Электрон почта: elbor_20@mail.ru